

**ПОСТАНОВА
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ**

30 березня 2017 р.

м. Попасна

Попаснянський районний суд Луганської області в складі головуючого судді Мазура М.В. при секретарі судового засідання Соловйовій О.І., розглянувши у відкритому судовому засіданні адміністративну справу за позовом ОСОБА_1 до Управління Пенсійного фонду України у Попаснянському районі Луганської області про визнання бездіяльності протиправною та зобов'язання вчинити певні дії,

В С Т А Н О В И В :

Позивач звернувся до суду з вищевказаним позовом, в якому просив:

1) визнати протиправною бездіяльність відповідача щодо невиплати йому грошової допомоги, яка не підлягає оподаткуванню, у розмірі десяти місячних пенсій станом на день її призначення, відповідно до п. 7-1 [розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#);

2) зобов'язати відповідача зарахувати йому до стажу роботи, який надає право на отримання грошової допомоги, яка не підлягає оподаткуванню, у розмірі десяти місячних пенсій станом на день її призначення, відповідно до п. 7-1 [розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#), наступні періоди роботи (служби):

- з 27.03.1974 р. по 05.05.1974 р., тобто 01 місяць 08 днів роботи на посаді завідуючого фельдшерсько-акушерського пункту села Мануйлове Шахтарської районної лікарні,

- з 20.06.1974 р. по 17.05.1976 р., тобто 01 рік 10 місяців 28 днів служби в лавах радянської армії на посаді фельдшера в/ч 95034,

- з 16.12.1980 р. по 28.06.1982 р., тобто 01 рік 08 місяців 12 днів роботи на посаді фельдшера шостої підстанції лікарні швидкої допомоги м.Донецьк;

3) зобов'язати відповідача виплатити йому грошову допомогу, яка не підлягає оподаткуванню, у розмірі десяти місячних пенсій станом на день її призначення, відповідно до п. 7-1 [розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#).

Позов мотивовано тим, що відповідач незаконно не зарахував указані періоди до стажу, який надає право на отримання зазначеної грошової допомоги, у зв'язку з чим не виплатив її.

У судовому засіданні позивач пояснив, що вказані періоди відображені в його трудовій книжці, крім того, він звертався до різних органів і організацій для того, щоб отримати документи, що підтверджують обставини його служби в радянській армії, проте отримав лише одну довідку Архівного відділу Центрального архіву Міністерства оборони Російської Федерації, на повторне його звернення ця архівна установа не відповіла. Таким чином, він надав усі документи, які мав можливість зібрати, і наполягав на тому, щоб суд розглянув справу на підставі цих документів. Водночас позивач пояснив, що під час роботи на посадах завідуючого фельдшерсько-акушерського пункту села Мануйлове Шахтарської районної лікарні (1974 р.) і фельдшера шостої підстанції лікарні швидкої допомоги м.Донецьк (1980-1982 рр.) він працював згідно встановленого графіку, користувався оплачуваними відпустками, але відпусток без збереження заробітної плати не брав. Щодо служби в радянській армії позивач пояснив, що перший місяць служби він проходив навчання, а потім його призначили на посаду фельдшера в/ч 95034. При цьому він працював в умовах медичного лазарету, а його військова частина була однією з трьох частин військового

гарнізону, які обслуговувалися цим лазаретом. У лазареті працювали офіцери-медики з усіх трьох військових частин, а також два фельдшера строкової служби, одним з яких був він. На базі лазарету надавали медичну допомогу як стаціонарно, так і амбулаторно. Позивач точно не знає, чи був підпорядкований цей лазарет командуванню його військової частини, чи мав інше підпорядкування, оскільки на той момент він цим не цікавився.

В обґрунтування своїх позовних вимог в частині необхідності зарахування до стажу, який надає йому право на пенсію за вислугу років, військової служби ОСОБА_1 також посилався на положення [ст.56 Закону України «Про пенсійне забезпечення»](#), [ст.2 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»](#).

У судовому засіданні представник відповідача, як і в письмових запереченнях відповідача, позов не визнала, пояснила, що позивач звернувся до УПФУ за призначенням пенсії за віком відповідно Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» 10.03.2015 року. Згідно наданих документів гр. ОСОБА_1 має загальний стаж роботи 44 роки 9 днів., в тому числі на посадах, робота на яких дає право на призначення пенсії за вислугу років відповідно до пунктів «е-ж» ст. 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення» - 32 роки 5 місяців 26 днів, чого відповідно до пункту 7-1 [розділу XV Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#) недостатньо для виплати указаної вище допомоги (потрібно 35 років стажу). Порядок обчислення стажу, що дає право на призначення грошової допомоги, та її виплату, затверджено [постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 року №1191](#), пунктом 4 якого передбачено, що страховий стаж, який визначає право на виплату грошової допомоги, враховується в календарному обчисленні. При цьому до спеціального стажу роботи для призначення грошової допомоги враховується не більше 1 місяця в рік тривалості відпустки без збереження заробітної плати (лист Пенсійного фонду України від 25.10.2012 №24654/02-20, лист Міністерства соціальної політики України від 14.05.2014 р № 613/039/97-14). Для визначення наявності відпусток без збереження заробітної плати та періоду перебування у таких відпустках при обчисленні страхового стажу на посадах, робота на яких дає право на призначення пенсії за вислугу років, для призначення грошової допомоги до уваги приймаються довідки підприємств і установ із зазначенням цієї інформації. При зверненні за призначенням пенсії ОСОБА_1 надав довідки за період роботи з 02.08.1982р. по 27.01.1989р. та з 27.01.1989р. по 10.03.2015р., які містять інформацію щодо перебування у відпустках без збереження заробітної плати за періоди роботи, які дають право на призначення пенсії за вислугу років, ці періоди зараховані до стажу, який дає право для призначення грошової допомоги за виключенням періодів перебування у відпустках без збереження заробітної плати. ОСОБА_1 не надав довідки за періоди роботи з 27.03.1974 р. по 05.05.1974 в Шахтарській районній лікарні та з 16.12.1980 р про 28.06.1982 р. в лікарні швидкої медичної допомоги м. Донецька. Через відсутність інформації щодо перебування особи у відпустках без збереження заробітної плати, можливі відволікання чи відсторонення від роботи, що дає право на призначення пенсії за вислугу років, неможливо визначити календарно наявний страховий стаж для призначення грошової допомоги за вищезазначені періоди роботи, ці періоди зараховано до загального стажу, але не зараховано до стажу, який надає право на пенсію за вислугу років.

Крім того, Порядком передбачено зарахування до страхового стажу, що визначає право на виплату грошової допомоги, періодів роботи в закладах та установах державної або комунальної форми власності на посадах, що передбачені, зокрема, Переліком посад і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років, затвердженим [постановою Кабінету Міністрів України від 04.11.1993 №909](#). У Розділі 2 «Охорона Здоров'я» Переліку зазначено, що до стажу роботи, який дає право на пенсію за вислугу років, зараховуються періоди роботи на посадах лікарів та середнього персоналу (незалежно від найменування посад) в лікарняних закладах, лікувально-трудових профілакторіях, амбулаторно-поліклінічних закладах, закладах швидкої та невідкладної медичної допомоги, закладах переливання крові, закладах охорони

материнства і дитинства, санаторно-курортних закладах, санітарно-епідеміологічних закладах, діагностичних центрах та інших. Законом України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» не передбачено зарахування строкової служби до стажу роботи, що дає право на пенсію за вислугу років. [Наказом Міністра Оборони України від 20.05.2004 р. №162](#), зареєстрованим Міністерством юстиції України 03.06.2004р. № 692/92911, затверджено перелік закладів охорони здоров'я Збройних сил України. Пунктом 2 зазначеного переліку передбачено медичний пункт військової частини. В довідці №1050 від 05.05.2016 р., наданої Центральним архівом м. Калінінграда, в якій зазначено призначення ОСОБА_1 на посаду фельдшера з 20.07.1974 та звільнення в запас з 20.05.1976 р., не вказано наявність в військовій частині медичного закладу або санітарної частини, тому зарахувати період служби в Радянській Армії до стажу роботи, що дає право на призначення пенсії за вислугу років відповідно до [ст. 55 п. «е-ж» Закону України «Про пенсійне забезпечення»](#) немає підстав.

З'ясувавши позицію сторін, дослідивши письмові докази, суд приходять до наступних висновків.

Загальні законодавчі положення та практика Європейського суду з прав людини, якими керується суд.

Відповідно до статей 1, 3, 8 Основного Закону Україна є соціальною та правовою державою, де найвищою соціальною цінністю визнається людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека, де права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, де утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави, де визнається і діє **принцип верховенства права**. З урахуванням цього згідно з положеннями [ст.129 Конституції України](#) суддя, здійснюючи правосуддя, є незалежним та керується **верховенством права**.

Крім того, згідно з положеннями ч.3 [ст.2 КАС України](#) в справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: ... 3) **обґрунтовано**, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); ... 5) **добросовісно**; б) **розсудливо**; ... 8) **пропорційно**, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія)...».

Відповідно до [ст. 8 КАС України](#) суд при вирішенні справи керується **принципом верховенства права**, відповідно до якого зокрема людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави; суд застосовує принцип верховенства права з урахуванням судової практики Європейського Суду з прав людини.

Європейський суд з прав людини неодноразово у своїх рішеннях зазначав, що предмет і мета Конвенції як інструменту захисту прав людини потребують такого тлумачення і застосування її положень, завдяки яким гарантовані нею права були б не теоретичними чи ілюзорними, а практичними та ефективними (п.53 рішення у справі «Ковач проти України» від 7 лютого 2008 року, п.59 рішення у справі «Мельниченко проти України» від 19 жовтня 2004 року, п.50 рішення у справі «Чуйкіна проти України» від 13 січня 2011 року, п.54 рішення у справі «Швидка проти України» від 30 жовтня 2014 року тощо). Суд переконаний, що з огляду на зазначені вище положення статей [1, 3, 8, 129 Конституції України](#) можна за аналогією стверджувати, що **права людини та громадянина, гарантовані законодавством України також мають бути не теоретичними та ілюзорними, а ефективними на практиці**.

Це, звичайно, не означає, що суд має приймати рішення на користь людини кожного разу, коли вона про це просить, але суд повинен оцінювати фактичні обставини справи з

урахуванням того, що права, гарантовані Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод, а так само [Конституцією](#) та законодавством України, мають залишатися ефективними, іншими словами, людину не можна ставити в ситуацію, коли вона завідомо не може реалізувати своїх прав навіть теоретично.

Більше того, відповідно до ст.14 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод користування правами та свободами, визнаними в цій Конвенції, має бути забезпечене без дискримінації за будь-якою ознакою - статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану, народження, або за іншою ознакою. А в ст.1 Протоколу №12 до цієї Конвенції передбачена загальна заборона дискримінації:

«1. Здійснення будь-якого передбаченого законом права забезпечується без дискримінації за будь-якою ознакою, наприклад за ознакою статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національної меншини, майнового стану, народження або за іншою ознакою.

2. Ніхто не може бути дискримінований будь-яким органом державної влади за будь-якою ознакою, наприклад за тими, які зазначено в пункті 1».

Слід зазначити, що дискримінація може бути прямою (різне поводження до людей в однаковій ситуації) та непрямю (однакове поводження з людьми, незважаючи на те, що дехто з них знаходиться в певній особливій ситуації).

Так, у справі «Тлімменос проти Греції» («*Thlimmenos v. Greece*»), рішення від 06.04.2000, заява № 34369/97) Європейський суд з прав людини наголосив, що згідно зі статтею 14 Конвенції право не зазнавати дискримінації у користуванні правами, гарантованими Конвенцією, порушується, коли Держави ставляться по-різному до осіб в аналогічних ситуаціях, не забезпечуючи при цьому об'єктивного та розумного виправдання. Однак це не єдиний аспект заборони дискримінації у статті 14 Конвенції. Право не зазнавати дискримінації у користуванні правами, гарантованими Конвенцією, також може бути порушене, коли Держави, не маючи об'єктивних і розумних підстав, не застосовують різний підхід до осіб, які перебувають у ситуаціях, що істотно відрізняються.

Аналогічний підхід закріплено в національному праві. Так, відповідно до [Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»](#) формами дискримінації є: пряма дискримінація, непряма дискримінація, підбурювання до дискримінації, пособництво у дискримінації, утиск (ст.5). Відповідно до [ст.1 цього Закону](#) непряма дискримінація - ситуація, за якої внаслідок реалізації чи застосування формально нейтральних правових норм, критеріїв оцінки, правил, вимог чи практики для особи та/або групи осіб за їх певними ознаками виникають менш сприятливі умови або становище порівняно з іншими особами та/або групами осіб, крім випадків, коли їх реалізація чи застосування має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Законодавство та судова практика, що безпосередньо стосується предмета спору.

Відповідно до п. 7-1 [розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#) особам, які на день досягнення пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, працювали в закладах та установах державної або комунальної форми власності на посадах, робота на яких дає право на призначення пенсії за вислугу років відповідно до пунктів «е»-«ж» [статті 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення»](#), і мають страховий стаж (для чоловіків - 35 років, для жінок - 30 років) на таких посадах, а також якщо вони до цього не отримували будь-яку пенсію, при призначенні пенсії за віком виплачується грошова допомога, яка не підлягає оподаткуванню, у розмірі їх десяти місячних пенсій станом на день її призначення. Виплата зазначеної грошової допомоги здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України. Порядок

обчислення стажу, який дає право на призначення грошової допомоги, та механізм виплати цієї допомоги встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до п. «е» [статті 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення»](#) право на пенсію за вислугу років мають працівники освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення після досягнення 55 років і за наявності спеціального стажу роботи за переліком, що затверджується у порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України, станом на 1 квітня 2015 - не менше 25 років.

Відповідно до Порядку обчислення страхового стажу, що дає право на призначення грошової допомоги, та її виплати, затвердженого [постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1191](#), до страхового стажу, що визначає право на виплату грошової допомоги, зараховуються періоди роботи в закладах та установах державної та комунальної форми власності на посадах, робота на яких дає право на призначення пенсії за вислугу років відповідно до пунктів "е" і "ж" [статті 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення»](#), що передбачені переліком закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років, затвердженим [постановою Кабінету Міністрів України від 4 листопада 1993 р. № 909 «Про перелік закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років»](#). Страховий стаж враховується в календарному обчисленні. При цьому допускається підсумовування страхового стажу за періоди роботи, які дають право на призначення пенсії відповідно до пунктів "е" - "ж" [статті 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення»](#). Виплата грошової допомоги здійснюється органами Пенсійного фонду України одноразово у розмірі десяти місячних пенсій за рахунок коштів Державного бюджету України одночасно з першою виплатою пенсії, яка призначена до виплати.

Згідно з розділом 2 Переліку закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років, затвердженого [постановою Кабінету Міністрів України від 4 листопада 1993 р. № 909](#), право на пенсію за вислугу років мають лікарі та середній медичний персонал (незалежно від найменування посад) наступних закладів охорони здоров'я: лікарняні заклади, лікувально-профілактичні заклади особливого типу, лікувально-трудова профілакторія, амбулаторно-поліклінічні заклади, заклади швидкої та невідкладної медичної допомоги, заклади переливання крові, заклади охорони материнства і дитинства, санаторно-курортні заклади, установи з проведення лабораторних та інструментальних досліджень і випробувань Держсанепідслужби, Держпраці, Держпродспоживслужби та територіальні органи Держсанепід служби, Держпраці, Держпродспожив служби (щодо працівників, які не є державними службовцями), санітарно-епідеміологічні заклади, діагностичні центри. Відповідно до приміток 2 і 3 до названого Переліку робота за спеціальністю в закладах, установах і на посадах, передбачених цим переліком, дає право на пенсію незалежно від відомчої належності закладів і установ; робота за спеціальністю в закладах, установах і на посадах до 1 січня 1992 р., яка давала право на пенсію за вислугу років відповідно до раніше діючого законодавства, зараховується до стажу для призначення пенсії за вислугу років.

Постановою Ради Міністрів СРСР від 17 грудня 1959 року № 1397 «Про пенсії за вислугу років працівникам освіти, охорони здоров'я та сільського господарства» було затверджено перелік установ, організацій та посад, робота в яких дає право на пенсію за вислугу років, який діяв до введення в дію відповідного законодавства України. Згідно з пунктом 1 розділу 2 цього переліку право на пенсію за вислугу років мали лікарі, зубні лікарі, техніки, фельдшери помічники лікаря, акушери, масажисти, лаборанти та медичні сестри - всі незалежно від найменування посади, які працювали в наступних закладах охорони здоров'я: 1) «Лікарняні установи всіх типів і найменувань, в тому числі клініки і клінічні частини, госпіталі, лепрозорії, психіатричні колонії»; 2) «Амбулаторно-поліклінічні заклади всіх типів і найменувань (поліклініки, амбулаторії, диспансери всіх профілів, установи швидкої медичної допомоги та переливання крові, медсанчастини, здоров'я пункти, медичні кабінети і пункти, фельдшерські та фельдшерсько-акушерські пункти, станції

санітарної авіації, рентгенівські станції і пункти, медичні лабораторії та інші)»; 3) інші заклади, що не стосуються цієї справи.

Відповідно до п. «в» ч.3 [ст.56 Закону України «Про пенсійне забезпечення»](#) до стажу роботи зараховується також військова служба та перебування в партизанських загонах і з'єднаннях, служба в органах державної безпеки, внутрішніх справ та Національної поліції, незалежно від місця проходження служби.

Відповідно до ч.1 [ст.2 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»](#) військова служба є державною службою особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком громадян України, іноземців та осіб без громадянства, пов'язаній із обороною України, її незалежності та територіальної цілісності. Час проходження військової служби зараховується громадянам України до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби.

У той же час згідно з правовими висновками Верховного Суду України, які він сформулював у справах № 21-555a14 (постанова від 20.01.2015 року) та № 21-114a15 (постанова від 14.04.2015 року), де розглядалися вимоги позивачів про зарахування часу військової служби до стажу, що дає право на пенсію за вислугу років згідно із [Законом України «Про прокуратуру»](#), відповідно до пункту «в» частини третьої [статті 56 Закону України «Про пенсійне забезпечення»](#) час проходження військової служби зараховується до загального трудового стажу, однак не може бути зарахований до 20-річного стажу роботи, що дає право на пенсію за вислугу років, передбачене [статтею 50-1 Закону України «Про прокуратуру»](#) для прокурорів і слідчих.

Законодавчі норми, практика Європейського суду з прав людини та наукові доктрини, якими керується суд при з'ясуванні обставин справи.

Відповідно до ч.1 [ст.71 КАС України](#) кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених [статтею 72 КАС України](#).

Відповідно до ч.ч.2 і 3 [ст.72 КАС](#) обставини, визнані судом загальновідомими, не потрібно доказувати; обставини, які визнаються сторонами, можуть не доказуватися перед судом, якщо проти цього не заперечують сторони і в суду не виникає сумніву щодо достовірності цих обставин та добровільності їх визнання.

[Статтею 62 Закону України «Про пенсійне забезпечення»](#) визначено, що основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. Порядок підтвердження наявного трудового стажу за відсутності такої книжки або відповідних записів у ній встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до пунктів 1, 2 Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затвердженого [постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1993 р. № 637](#), основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. За відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній трудовий стаж встановлюється на підставі інших документів, виданих за місцем роботи, служби, навчання, а також архівними установами.

Згідно з положеннями [ст.86 КАС України](#) суд оцінює докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні. Ніякі докази не мають для суду наперед встановленої сили. Суд оцінює належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності.

При цьому, оцінюючи докази в цілому, суд вважає за можливе керуватися **стандартом доведення обставин справи «поза розумним сумнівом»**, який застосовується Європейським судом з прав людини. Скажімо, у справі *«Федорченко та Лозенко проти*

України» (рішення від 20 вересня 2012 року, заява № 387/03) ЄСПЛ зазначив, що при оцінці доказів він керується критерієм доведення «поза розумним сумнівом», проте **таке доведення може впливати зі співіснування достатньо вагомих, чітких і узгоджених між собою висновків або подібних неспростованих презумпцій щодо фактів** (§53).

Згідно з поширеним в юридичній науці підходом стандарт доведення «поза розумним сумнівом» не виключає будь-який сумнів взагалі, оскільки завжди можна припустити можливість існування навіть дуже маловірогідних обставин чи їх збігів. Проте певні обставини можуть вважатися встановленими за відсутності саме **розумного сумніву** в їх істинності чи достовірності. При цьому **розумним** є такий сумнів, який ґрунтується на певних обставинах та здоровому глузді, впливає зі справедливого та зваженого розгляду всіх належних та допустимих відомостей, визнаних доказами, або з відсутності таких відомостей і є таким, який змусив би особу втриматися від прийняття рішення у питаннях, що мають для неї найбільш важливе значення. Іншими словами, **розумним є сумнів, який має під собою причину та здоровий глузд і впливає зі справедливого та розумного розгляду всіх доказів у справі або з відсутності доказів у справі. Цей сумнів не є ні смутним, ні гіпотетичним чи уявним або надуманим, а саме таким, який ґрунтується на конкретних обставинах або інших вагомих причинах, які б змусили розумну людину вагатися вдатися до певних дій у питаннях, що мають значення для неї.**

Встановлені судом обставини та вирішення справи на підставі указаних вище правових принципів і законодавчих положень.

Позивач звернувся до УПФУ за призначенням пенсії за віком відповідно Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» 10.03.2015 року. Згідно наданих документів гр. ОСОБА_1 має загальний стаж роботи 44 роки 9 днів, який було визнано відповідачем, крім того, відповідач визнав, що стаж роботи позивача на посадах, робота на яких дає право на призначення пенсії за вислугу років відповідно до пунктів «е-ж» [ст. 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення»](#), складає 32 роки 05 місяців 26 днів, однак того, щоб мати право на грошову допомогу, передбачену пунктом 7-1 [розділу XV Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#), чоловікам необхідно мати 35 років такого стажу.

Сторонами зазначені обставини були визнані, у зв'язку з чим суд вважає їх встановленими, відповідно до ч.3 [ст.72 КАС України](#).

Спірними є три періоди, які відповідач зарахував до загального стажу позивача, але не вважає їх такими, що надають право на пенсію за вислугу років. У випадку визнання цих періодів загальною тривалістю 03 роки 08 місяців 18 днів позивач матиме більше 35 років стажу на роботах, які дають право на пенсію за вислугу років, а отже й право на отримання грошової допомоги, передбаченої пунктом 7-1 [розділу XV Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#).

Таким чином, суду належить з'ясувати, чи повинен був відповідач зарахувати указані періоди до стажу, який надає право на отримання зазначеної допомоги.

Щодо періоду з 20.06.1974 р. по 17.05.1976 р. (01 рік 10 місяців 28 днів), коли позивач служив в лавах радянської армії на посаді фельдшера в/ч 95034, відповідач посилався на те, що військова служба не зараховується до стажу, який надає право на пенсію за вислугу років за іншими професіями, ніж військові, а в наданій позивачем довідці з архівної установи зазначено лише про його призначення на посаду фельдшера військової частини, але не вказана, в якому закладі охорони здоров'я він працював.

Оцінюючи позицію відповідача стосовно даного питання, суд погоджується із запереченням його представника, що за загальним правилом військова служба, сама по собі, зараховується до загального стажу чи навіть спеціального, але не до стажу, який дає право на вислугу років за іншими професіями, якщо це прямо не передбачено відповідним

законодавством (див. правові висновки Верховного Суду України у справах 21-555a14 і 21-114a15). Однак у цій справі позивач під час служби в армії був призначений на посаду фельдшера, що підтверджується довідкою №20/1050 від 05 травня 2016 року архівного відділу (на Балтійському флоті) Центрального архіву Міністерства оборони РФ (а.с.5). Слід зазначити, що ОСОБА_1 доклав належних зусиль для того, щоб надати УПФУ та суду інші документи, які стосувалися вказаного періоду, проте він не отримав жодних доречних документів в військкомату, оскільки раніше перебував на обліку в Первомайському міському військовому комісаріаті, а тому його особова справа залишилася на тимчасово окупованій території, також він не направляв повторний запит до архівної установи в РФ, але так і не отримав відповідь протягом розумного строку. З огляду на це суд має з'ясувати, чи достатньо інформації, що міститься в указаній довідці (а.с.5), для зарахування даного спірного періоду до стажу, який надає право на отримання грошової допомоги. При цьому суд керуватиметься **стандартом доведення «поза розумним сумнівом»**.

Отже, суд звертає увагу на те, що на виконання п. 7-1 [розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#) Кабінетом Міністрів України затверджено Порядок обчислення страхового стажу, що дає право на призначення грошової допомоги, та її виплати (постанова від 23 листопада 2011 р. № 1191). Згідно з цим Порядком до страхового стажу, що визначає право на виплату грошової допомоги, зараховуються періоди роботи в закладах та установах державної та комунальної форми власності на посадах, робота на яких дає право на призначення пенсії за вислугу років відповідно до пунктів "е" і "ж" [статті 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення»](#), що передбачені переліком закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років, затвердженим [постановою Кабінету Міністрів України від 4 листопада 1993 р. № 909 «Про перелік закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років»](#).

У свою чергу зазначений Перелік передбачає, що право на пенсію за вислугу років мають лікарі та середній медичний персонал (незалежно від найменування посад) наступних закладів охорони здоров'я: лікарняні заклади, лікувально-профілактичні заклади особливого типу, лікувально-трудова профілакторії, амбулаторно-поліклінічні заклади, заклади швидкої та невідкладної медичної допомоги тощо. Слід зазначити, що [постанова Кабінету Міністрів України від 4 листопада 1993 р. № 909](#) не містить будь-яких конкретних вимог щодо організаційно-правової форми указаних закладів та їх підпорядкованості. Навпаки, відповідно до примітки 2 до цього Переліку робота за спеціальністю в закладах, установах і на посадах, передбачених цим переліком, дає право на пенсію **незалежно від відомчої належності** закладів і установ. Крім того, згідно з приміткою 3 до названого Переліку робота за спеціальністю в закладах, установах і на посадах до 1 січня 1992 р., яка давала право на пенсію за вислугу років відповідно до раніше діючого законодавства, зараховується до стажу для призначення пенсії за вислугу років.

У період служби позивача в армії діяла Постанова Ради Міністрів СРСР від 17 грудня 1959 року № 1397 «Про пенсії за вислугу років працівникам освіти, охорони здоров'я та сільського господарства», згідно з якою право на пенсію за вислугу років мали (серед інших осіб) фельдшери, незалежно від найменування посади, які працювали в наступних закладах охорони здоров'я: 1) «Лікарняні установи всіх типів і найменувань, в тому числі клініки і клінічні частини, госпіталі, лепрозорії, психіатричні колонії»; 2) «Амбулаторно-поліклінічні заклади всіх типів і найменувань (поліклініки, амбулаторії, диспансери всіх профілів, установи швидкої медичної допомоги та переливання крові, медсанчастини, здоровпункти, медичні кабінети і пункти, фельдшерські та фельдшерсько-акушерські пункти, станції санітарної авіації, рентгенівські станції і пункти, медичні лабораторії та інші)» тощо. Таким чином, цей нормативний акт також не містив суворих вимог до організаційно-правової форми відповідних закладів. Навпаки, він містить не вичерпний, а відкритий перелік лікарняних установ і амбулаторно-поліклінічних закладів **«усіх типів і найменувань»**,

включаючи такі заклади, як «медсанчастини, здоровпункти, медичні кабінети і пункти, фельдшерські та фельдшерсько-акушерські пункти... **та інші**».

У даному контексті суд звертає увагу на те, що позивач надав детальні пояснення стосовно періоду його військової служби та зазначив, що він служив фельдшером у лазареті, який обслуговував три військові частини військового гарнізону. Оцінюючі ці пояснення, суд не може ігнорувати загальновідому інформацію про те, що в радянський період збройні сили та флот мали пріоритетне фінансування та матеріально-технічне забезпечення. У структурі збройних сил СРСР існувала окрема структура - медична служба, яка мала розгалужену систему закладів охорони здоров'я на всіх рівнях, у тому числі на рівні військових частин і гарнізонів. Зокрема, на рівні гарнізонів розгорталися гарнізонні лазарети - лікувально-профілактичні заклади госпітального типу, в яких забезпечувалося надання кваліфікованої медичної допомоги, стаціонарне та амбулаторне лікування хворих. Ця інформація міститься не тільки в спеціальній історичній літературі, але й є загальнодоступною в мережі Інтернет. Це також відомо усім, хто проходив службу в той час або просто цікавився історією цього періоду. У зв'язку з цим, пояснення позивача не породжують жодного розумного сумніву в їх достовірності, оскільки було б дивним стверджувати, що військова частина в радянські часи не мала жодного закладу охорони здоров'я, хоча б якогось найменшого, наприклад, фельдшерського пункту або медсанчастини. Отже, в сукупності з поясненнями позивача довідка архівної установи (а.с.5) створює достатньо переконливу презумпцію факту щодо роботи позивача в період його військової строкової служби на посаді фельдшера саме у військовому лазареті, як він про це заявив.

Таким чином, суд вважає встановленим «поза розумним сумнівом», що позивач в період з 20.06.1974 р. по 17.05.1976 р., тобто 01 рік 10 місяців 28 днів, під час військової служби працював на посаді фельдшера військового лазарету, а тому цей період слід зарахувати до стажу, який надає право на отримання грошової допомоги, передбаченої п. 7-1 [розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#).

Щодо періодів з 27.03.1974 р. по 05.05.1974 р. (01 місяць 08 днів) та з 16.12.1980 р. по 28.06.1982 р. (01 рік 08 місяців 12 днів), коли позивач працював відповідно завідуючим фельдшерсько-акушерським пунктом села Мануйлове Шахтарської районної лікарні та фельдшером шостої підстанції лікарні швидкої допомоги м.Донецьк, відповідач обґрунтовував неможливість зарахувати їх до указанного стажу з посиланням на те, що позивач не надав довідок про фактичну зайнятість на роботі протягом періодів, зазначених у його трудовій книжці.

Оцінюючи аргументацію відповідача, суд виходить з того, що жоден з перелічених вище нормативно-правових актів, які стосуються суті даного спору, не покладає на особу надати такі довідки. Отже, вимога органів ПФУ надати такі довідки ґрунтується виключно на їх попередній практиці та власному тлумаченні правових норм. І хоча суд погоджується, що в звичайних умовах така практика органів ПФУ може бути цілком обґрунтованою, оскільки має на меті належну перевірку підстав здійснення виплат з державного бюджету, в особливій ситуації позивача, котрий протягом указаних спірних періодів працював на територіях, які зараз знаходяться на тимчасово окупованій території України, суд не може таку вимогу законною. Так, якщо в звичайних умовах особа може без будь-яких істотних ускладнень отримати відповідні довідки, звернувшись до відповідних закладів, установ чи архівів (зокрема, позивач надав такі довідки за 32 роки 05 місяців 26 днів, протягом яких він працював на територіях, які зараз контролюються органами влади України), то стосовно періодів роботи на територіях, які зараз не контролюються органами влади України, надати такі довідки неможливо (адже навіть у випадку їх надання, вони не будуть прийняті відповідачем до уваги, оскільки неможливо буде перевірити їх достовірність, крім того, буде ставитись під сумнів законність їх видачі). Отже, в такій ситуації позивач не може виконати вимогу відповідача навіть теоретично. На пряме запитання суду стосовно того, де позивач

може законно отримати названі довідки, представник відповідача відповів, що не знає. З цього суд робить висновок, що в особливій ситуації позивача заявлена до нього відповідачем вимога надати довідки з місця роботи ставила його в явно не вигідне, в порівнянні з іншими громадянами, становище, за якого він не міг би виконати цю вимогу на практиці, як би не хотів. На переконання суду, такі дії відповідача не відповідають вимогам обґрунтованості, добросовісності, розсудливості та пропорційності, передбаченим [ст.2 КАС України](#), та утворює непряму дискримінацію за ознакою місця роботи.

У цьому контексті суд звертає увагу на те, що відповідно до [ст. 62 Закону України «Про пенсійне забезпечення»](#) визначено, що основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. А в даному випадку в трудовій книжці позивача містяться відповідні записи про його роботу протягом спірних періодів. Суд також враховує, що позивачу не вистачає лише 02 роки 06 місяців 04 днів до потрібного стажу, тоді як спірний стаж роботи протягом указаних двох періодів становить 01 рік 09 місяців 20 днів, а разом з періодом військової служби - 03 роки 08 місяців 18 днів, що на 01 рік 02 місяці та 14 днів більше, ніж потрібно. На думку суду, припущення, що позивач із указаних 1 року 9 місяців 20 днів роботи перебував у відпустці без збереження заробітної плати чи з інших причин не працював більше 1 року 2 місяців 14 днів, виглядає вельми нереалістично. За цих обставин, навіть якщо припустити, що позивач брав один або кілька місяців відпустки без збереження заробітної плати, то це не матиме принципового значення для вирішення цієї справи, тоді як незарахування до стажу, який дає право на грошову допомогу, цих періодів у повному обсязі є явно необґрунтованим, несправедливим і таким, що суперечить принципу верховенства права.

Таким чином, суд приходить до висновку, що періоди роботи позивача з 27.03.1974 р. по 05.05.1974 р. та з 16.12.1980 р. по 28.06.1982 р., які відображені в його трудовій книжці, слід зарахувати до стажу, який надає право на грошову допомогу, передбачену п. 7-1 [розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#).

Таким чином, з огляду на висновки суду про необхідність зарахування всіх спірних періодів роботи позивача до стажу, який надає право на грошову допомогу, передбачену п. 7-1 [розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#), загальний стаж такої роботи позивача перевищуватиме 35 років, чого достатньо для виплати указанного грошової допомоги. А тому адміністративний позов підлягає задоволенню в повному обсязі.

На підставі викладеного, керуючись [ст.ст. 2, 8, 11, 18, 19, 69-71, 105, 160-163, 267 КАС України](#), суд

ПОСТАНОВИВ:

Позов ОСОБА_1 до Управління Пенсійного фонду України у Попаснянському районі Луганської області про визнання бездіяльності протиправною та зобов'язання вчинити певні дії - задовольнити.

Визнати протиправною бездіяльність Управління Пенсійного фонду України у Попаснянському районі Луганської області щодо невиплати ОСОБА_1 грошової допомоги, яка не підлягає оподаткуванню, у розмірі десяти місячних пенсій станом на день її призначення, відповідно до п. 7-1 [розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#);

Зобов'язати Управління Пенсійного фонду України у Попаснянському районі Луганської області зарахувати ОСОБА_1 до стажу роботи, який надає право на отримання грошової допомоги, яка не підлягає оподаткуванню, у розмірі десяти місячних пенсій станом на день її призначення, відповідно до п. 7-1 [розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#), наступні періоди роботи (служби):

- з 27.03.1974 р. по 05.05.1974 р., тобто 01 місяць 08 днів роботи на посаді завідуючого фельдшерсько-акушерського пункту села Мануйлове Шахтарської районної лікарні,
- з 20.06.1974 р. по 17.05.1976 р., тобто 01 рік 10 місяців 28 днів служби в рядах радянської армії на посаді фельдшера в/ч 95034,
- з 16.12.1980 р. по 28.06.1982 р., тобто 01 рік 08 місяців 12 днів роботи на посаді фельдшера шостої підстанції лікарні швидкої допомоги м.Донецьк;

Зобов'язати Управління Пенсійного фонду України у Попаснянському районі Луганської області виплатити ОСОБА_1 грошову допомогу, яка не підлягає оподаткуванню, у розмірі десяти місячних пенсій станом на день її призначення, відповідно до п. 7-1 [розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#).

Зобов'язати Управління Пенсійного фонду України у Попаснянському районі Луганської області подати до Попаснянського районного суду Луганської області звіт про виконання цього судового рішення не пізніше одного місяця з дня набрання цим рішенням законної сили.

Роз'яснити відповідачу, що відповідно до ч.2 [ст.267 КАС України](#) за наслідками розгляду звіту суб'єкта владних повноважень про виконання постанови суду або в разі неподання такого звіту суддя своєю ухвалою може встановити новий строк подання звіту, накласти на керівника суб'єкта владних повноважень, відповідального за виконання постанови, штраф у розмірі від десяти до тридцяти мінімальних заробітних плат.

Постанова суду може бути оскаржена до Донецького апеляційного адміністративного суду через Попаснянський районний суд Луганської області шляхом подачі апеляційної скарги протягом десяти днів з дня проголошення. У разі застосування судом частини третьої [статті 160 КАС України](#), а також прийняття постанови у письмовому провадженні апеляційна скарга подається протягом десяти днів з дня отримання копії постанови. Якщо суб'єкта владних повноважень у випадках та порядку, передбачених частиною четвертою [статті 167 КАС України](#), було повідомлено про можливість отримання копії постанови суду безпосередньо в суді, то десятиденний строк на апеляційне оскарження постанови суду обчислюється з наступного дня після закінчення п'ятиденного строку з моменту отримання суб'єктом владних повноважень повідомлення про можливість отримання копії постанови суду.

Постанова суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо таку скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги судові рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті апеляційного провадження або набрання законної сили рішенням за наслідками апеляційного провадження.

Відповідно до ч. 3 [ст. 160 КАС України](#) повний текст постанови складено 03.04.2017 р.

Суддя

М.В. Мазур